BANKACILAR SAVAŞI 1914-1919*

ABDULKADİR EL-MURABIT
İngilizce'den Çeviren: Süleyman Sahra

ÖNSÖZ

1945'ten bu yana katı bir akademik ortodoksi, yirminci yüzyıl dünya olaylarını değerleme ve irdelemenin bir tek geçerli yöntemi üzerinde ısrarlı olmuştur. Bu yöntem, meşru evrim saydığı iki muhalif görüş noktası arasındaki bir gündeme cevaz vererek bunları ortaya koyduğundan bilimsel söylem yanılsamasını getirdi. Böylece dar bir 'sağ-sol' veya kapitalist-komünist dialektiği bu yüzyıl boyunca Avrupayı mahveden korkunç ve radikal değişimleri kavramanın yegane caiz çerçevesi olarak görüldü. Bu aşırı irrasyonel durumun kaçınılmaz bir ironisi, biçimlendirilebilecek gelecek modelleri içinde 'sol' görüş noktasının yegane görüş noktası olduğunda peşin peşin ısrar edilmiş olmasıydı. Diğer deyişle, sol-kanat ve böylece hümanist ve kabul edilemez tanımlanmasıyla 'sağ-kanat' doktrinlerin çatıştığı kaba bir muhalefet çerçevesi vardı. Söylemin yanılsaması öyleyse komünist içerimiyle radikal politikalar ile ketum ve hassas sosyalist ülküler arasındaki dialektik gerilimin yeni çerçevesi içinde saklanmıştır.

Savaş ayrımlı bir Avrupa acıları üzerine kurulmuş baskın ve katı yapısalcılığı reddedecek bir girişim kaçınılmaz olarak faşist ve böylece düşman olarak etiketlendiğinden baskın politik egemenliğin niyetlendiği toplumsal program her ne olursa olsun, bu onun asla fiziksel bir direniş bildirimiyle yüzleşmeyeceğini güvenceliyordu.

Bu hepten değişmekte. 'Soğuk-savaş' denilen şey açık politikalara yol açtığından beri ve Rus imparatorluğunun iç sınırlarının bütünlüğünün bozulmaya başlamasından beri iki şey zuhur etti.

---

* The Bankers War 1914-1919, Murabitun Publication, Norwich.

1. Bizzat Rusları da içeren Rus imparatorluğu halklarının komünizmi şiddetçi ve zoraki bir tiranlık olarak düşündüklerinin açık tanıklığı. Bu diğer yanıyla 1950'den bu yana kapitalist hükümetlerin üniversitelerinde esrarengizce yaratılan bütün şu radikallere karşı cevaplanamaz bir meydan okumayı teklif ediyordu. Kısaca-radikaller niçin Batı Avrupa'yı Doğuda böylesine patentli tökezlemiş bir sisteme götürüyorlardı?

2. İki dünya sistemi ile onların düşmanlıkları arasındaki mitik ayrım su götürür bir önerme haline geldi. İki büyük kapitalist güç ve Doğu arasındaki finansal hat tek bir altta yatan ve uyumlu yapının kararlaştırıldığını ve yeniden tanımlandığını gösterdi. Polonya'da olan görünürdeki çatışma bunun açık bir örneğidir. Vatikan'a bir Polonyalı yerleştirmek ve bu Polonyalı aracılığıyla eski komünist yapıyı değiştirip böylece de Polonya'nın bankalara borçlandığı zorunlu ödemeleri teminata alacak bir ulusal 'sendika' ('trade-union') tasarlamak için Amerika'nın Papa'ya suikasti, tek bir senfonik çerçeve içersindeki muhalif temaların armonik kararlılığı olarak yorumlanabilir.

Bu önümüzdeki belgenin konusuna temas eder. Mukadder yıl 1945'ten beri ilk kez vuku bulmaya başlayan şey cari değişimlerin ışığında yüzyılın yeni bir değerlemesi olmaktadır. Ernst Nolte'un anıtsal çalışması *The European War 1917-1945* çıktığında herşey değişti. Bu eserde önemli olan şey, 1950 sonrasında iktidara yükselip 1968'de de iktidara yerleşen Frankfurt Okulu hahamlarının üzerinde ısrarlı oldukları eleştirel diyalektiğin oldukça dışında bir metodoloji kullanılmış olmasıydı. Avrupa Tarihinin bu iki mukadder zamanı içindeki olayları yorumlayışının bizim tarih anlayışımız üzerinde olağanüstü etkisi oldu. Hayatına ve mülküne karşı bir bombayla saldırılmasıyla zirvesine çıkan isterik ve müfteri saldırılar, analizinin ve yönteminin onikiden vurduğunu gösteriyordu. Toz-bombanın ve aşağılamanın her ikisinin de- kalktığında görülebilen şey bizim uygarlığımızın ilk sistematik tarihçisi Thucydides'in yöntemini doğrudan yansıtan bir çetin klasik olaylar çalışmasıydı. Zira tıpkı Thucydides'in Yunanistan'ı yıkan iki büyük savaşı iki ayrı fenomen olarak izlediğinde onlardan bir anlam çıkarmakta başarısız olup sonradan da bu ikisini bir tek savaş olarak izlediğinde olayları gönderimli ve anlamlı bir misal görüşü gibi Nolte'da 1917'den 1945'e değinki tarihi olayları iki güç, Nasyonal Sos-

yalizm ile Bolşevizm, ya da beğenirseniz Nasyonal Sosyalizm ile Enternasyonal Sosyalizm arasındaki tek bir sürekli kavgayı temsil ettiğini kavradı. Bu durumda 1945 zaferi sadece Rusya için değil, Enternasyonal Sosyalizm için de zaferden başka birşey değildi. Nolte'ın kitabının ışığında 39-45 Savaşı sonrasında tarihin niçin öğretimden kaldırılıp yerine sosyolojinin konulduğu ve de batı üniversite sistemine görünürde kapitalist rejimlerin niçin militan marksistler yerleştirdiği berraklaştı: Adorno, Marcuse, Meyer, Habermas gibi adamların, (liste uzun), hepsinde ortak faktörler kaçınılmaz: yahudi, marksist ve yapısalcı. Bu bütün akademik söylemin sosyalizmin fundamental bir kabulü içinde olmasını temin ediyordu; bir oligarşik monetarizm olan, 'hür radikal'in işlerliğinin böylesine elzem olduğu bir denetimli toplum için zorunlu modelleri bizzat temsil eden sosyalizmin. Weber-Marx-Habermas ortodoksisi, gündemi besleyen ve gerçekte Habermas'ın maaşını ödeyen finansal sistemin eleştirisine asla cevaz vermeyen bir eleştirel gündemi sürdürmeye özellikle tasarımlanmıştır. Frankfurt Okulunun Filistin soykırımı ve işkencesi konusundaki sükutu faiz bankacılığının eşitsizleştiriciliği konusundaki suskunluğuyla eşleşir. Heidegger'in otuzlardaki sükutuna dair konuşacağız da, Afrika ve Güney Amerikada milyonlarca çocuğun ölümüne sebep olan bankaların yüksek faiz politikalarının etkileri ve Güney Afrika 'vatan'ında İsrail'in kolonici kıyımı ve ırkçı sömürüsünün rolü karşısındaki Buber, Levinas, ve Marcuse vb.nin suskunluğu için izahat istemeyecek miyiz?

Tıpkı Nolte ve diğer Alman tarihçilerin ilk kez olaylar hakkında düşünmeyi başlatışları gibi, *Strathlungen*'de, Alman ulusu savaşı kaybettiğinde bütün ulusların da kaybettiğini kaydeden bir diğer sessiz yazar Ernst Jünger'in derinlikli gözlemini hesaba katan diğer modelleri de kurmak mümkün oldu. Jünger'in demek istediği ulus-devletin politik gerçekliğinin birden ve hepten yokolduğuydu. Doğunun çöküşünün özgürlük gerektiren doğal devlet organizmalarıyla ifade edilmesi bir tesadüf veya bir olağandışılık değildir, zira Batıda vuku bulan şey değil midir bu? İrlanda, Bask Ülkesi, Korsika, İskoçya, Tirol, ve benzerlerinde?

Nolte'ın kitabının yarattığı şey başka bir tarih modeline ilişkin bir içgörüdür ancak artık ilgisiz olarak kabul ettiğimiz devlet krizleri-

nin kıtasal değişimini ölçmemizi mümkün kılan bir modele değil, daha çok ulusal devletler piyasa-topluluklarının süper-devlet yapıları önünde yok olurlarken yerine tamamıyle ülke-temelli öğelerden azade enternasyonalizmin yeni iktidar yapılarının, dünya bankacılığı ve aracılığının yeni içiçe güçlerinin çıkışını da içeren bir modele. Sonuçta tüm dünya nüfusunu köleleştiren seçilmemiş bankacılık ve aracılık oligarşisini tanımlayıp ölçebiliriz, bugün öyleki her çocuk dünyaya borçlu- isimlerini ebeveynlerinin bile bilmediği bir grup adama borçluolarak geliyor.

Aşağıdaki metin önemli ve kontrole ehil olarak ortaya ilk çıktıkları 1789'dan beri süren uzun kavgalarının ardından bankacıları iktidarla taçlandıran Bankacıların Savaşının dış çizgilerini çeker. Nolte'ın irdelediği İkinci Savaş, kitleleri toplumsal olarak monetarizmle uyumlu çeşitli sosyalist modellere göre örgütlendirirken; onların gönüllü borçlanmalarını temin edecek bir düzenlenmelerinden başka bir işlevi olmayan yeni 'demokratik' devletlerin başarılı ihdasını da gördü. 1945-68'den beri süren bu serüvenin başarısı, (bankacı ve monetarist elit; meçhul, gölgeli ve hiçbir seçmen tarafından seçilmemiş olarak dururken, tüm dünya nüfusunu mitik bir dünya devleti demokrasisisinde köleleştiren bir birleşik tefeci piyasası altında açıktan ve çekinmeden) Tek Dünya Hükümeti için ilerleyen yeni bir borçlandırılmış toplum evrimi ile monetarist güçlerin ellerindeki mutlak iktidarın başlangıcını haber veren 1969 zaferinde doruğuna ulaştı. Böylece, ekonomi iktidarın sistemi haline geldi ve politika bir hizmet endüstrisine indirgendi.

BANKACILARIN SAVAŞI

1914-18 savaşının en iyi korunan sırlarından biriyse de; Büyük Britanya, Belçika'nın işgali dolayısıyla antlaşmalara bağlılığını öne sürerek Alman Reich'ına savaş ilan ettiğinde çoktan müflisti. Savaşa giren ana unsurlar arasındaki mali ilişkilerin gerçekliğini sınarsak, bir olağandışı gizli krediler ve (stoklar aracılığıyla kredi temeline dayalı) bu zamanın tüm dünyasının doğal serveti ve ham maddelerini paylaşma düzenlerinin arka planını keşfederiz. New York bu girişimin bankacısı olacaktı.

Popüler tarih kitaplarına göre Avusturya-Macaristan tahtının mirascısı Arşidük Ferdinand ve karısı Sophie'yi 28 Haziran 1914'te Sarayevo'da öldürerek düşmanlıkları başlatan bir Sırp suikastcisi olan Gavrilo Princip idi. Bir aylık telaşlı görüşmeler sonrasında Avusturya, Arşidük'ün ölümünden sorumlu tuttuğu küçük Sırbistan devletine 28 Temmuz'da savaş ilan etti. Avusturya, Rusya'nın Sırbistan'ı desteklemesi halinde Almanya'nın desteğiyle güvencelenmişti. Ertesi gün 29 Temmuz'da Rusya, ordularına savaş hazırlığına geçmelerini emrediyordu. Sonra aynı gün Çar, ordusunu harekete geçirmemesi için kendisine yalvaran Alman Kayzer'inden gelen telgrafı alması üzerine, emrini geri çekti. 30 Temmuz'daysa Rusya Yüksek Komutanı harekâtı başlatmak için zayıf Çar'ı ikna etmişti. 31 Temmuz'da da St. Petersburg'daki Alman Büyükelçisi Çar'a bir savaş deklarasyonu verdi, gözyaşları boşandı ve kendini odanın dışına attı. FİNANSAL KRİZ VEYA ANTLAŞMA KRİZİ?

3 Ağustos 1914'te Almanya Fransa'ya savaş açtı ve Alman ordusu kuzeyden Fransa'ya saldırmak için Belçika'yı işgal etti. Avusturya'nın Sırbistan'a savaş ilanından sadece bir hafta sonra, 4 Ağustos'ta, İngiltere onun Belçika'nın yansızlığını koruma taahhüdünü anarak Almanya'ya savaş ilan etti. Ertesi dört yılın aptallığı, bir neslin kıyımı ve Avrupa'nın mahvı değil bizim ilgimiz. Anlamak zorunda olduğumuz şey niçin Britanya'nın 4 Ağustos 1914'te savaş ilan ettiğidir.

Britanya'nın kıtadaki Belçikalı komşusunu savunmak amacıyla savaşa girme kararı, British hazinesi ve pound ölçütlü sistemin iflas eşiğinde olması gerçeği görüşüyle dikkate değerdir. Yakınlarda tasnifdışı tutulan, Maliye Bakanı Lloyd George nezaretindeki British hazinesinin iç memoranda dizilerinin ışığında daha da şaşırtıcıdır. Ocak 1914'te, Sarayevo *causus belli*'sinden altı ay önce Chancellor (Bakan) bir yüksek hazine memuru olan Sir George Paish'ten Britanya'nın altın kaynaklarının durumuna ilişkin tam bir araştırmayı yönetmesini istemişti. 1870'ten beri pound ölçütü ve London City (Borsa-Banka) dünyanın finansal ve parasal sisteminin mihverini temsil etmekteydi, aynen Bretton Woods sözleşmesi altında 1945'ten beri de New York ve dolarda olduğu gibi.

Sir George'un gizli momerandumu o zamandaki Londra'nın resmi görüşünü açık eder: Okuyorsunuz: 'Bankacılık reformunu gözde kılan

bir diğer etken Almanya'nın büyüyen ticari ve bankacılık gücü ile iki ülke arasındaki büyük bir çatışmanın başında veya öncesinde Londra'nın altın reservlerinin enikonu araştırılmasına dair artan endişemizdir." Raporunda Sir George Paish, büyük Alman ticari bankalarının altın reservlerini esaslıca artırmalarına yol açmış olan 1911-1912 Balkan Krizi'nden bu yana gelişmiş inceliğinden bahsediyordu. Paish Londra dışından gelecek herhangi bir ani fon çekişinin "büyük bir savaşın üstesinden gelmek için gerekli parayı toplamakta ülkenin yeterliğini ciddi biçimde akemete uğratabileceği" konusunda uyarıyordu. Bu Sarayevo'nun altı ay öncesiydi.

22 Mayıs 1914'te Britanya Hazinesi'nin bir diğer yüksek memuru Basil Blackett, Lloyd George'a "savaşın altın rezervlerimize etkisi" konusunda aynı ölçüde ifşa edici olan gizli bir memorandum yazdı. "Büyük Britanya dahil çoğu kıta ülkelerinin dahil edildiği ve dünyanın bütün büyük para piyasalarından sadece New York'un (Birleşik Devletleri yansız kalıyor varsayarsak) savaş dışında hâlâ altın sağlayabilecek olması durumunda, büyük bir Avrupa savaşının etkilerini berrak bir şekilde öngörmek belli ki gayri mümkündür." Ancak 4 Ağustos'taki İngilizlerin savaşa girme kararı ışığında bir diğer mektup şaşırtıcıdır. 1 Ağustos 1914, saat 14.00 tarihli Sir George Paish'ten Lloyd George'a yazılan bir mektuptur bu, ifade edilir ki; "Bu ülkenin iş aleminin dayandığı kredi sistemi tümüyle çökmektedir ve hiç ertelemeden tahribatı onaracak ölçülerin alınması gereği alabildiğine önemlidir.. görünmektedir ki büyük bir savaşı finanse etmeyi umamayız; eğer ta başlangıçtan büyük finans evlerimiz iflasa düşüyorsa." Metal parayla ödemeler (altın ve para) 1944 tarihli Bankacılık Yasasıyla birlikte geri çekilmekte ve böylece gıda ve askeri malzeme ödemelerini karşılayacak geniş bir altın miktarı Bank of England'ın tasarrufuna bırakmaktaydı.

POUND STERLİNG'İN DÜŞÜŞÜ

1815 sonrasında kurulan Britanya hükümranlığının temelleri gelecek elli yıl boyunca pound üzerine büyük izler yerleştirmekteydi. 1850 sonrasındaki yıllarda Büyük Britanya dünyanın ilk sanayi gücü olarak çıkmıştı, onun demiri eritmesi bir modeldi ve donanması eşsizdi.

Yine de, 1887 paniğinin ardından Britanya eliti, dünyanın geri kalan bölümünün ekonomisini olduğu gibi kendi sinai ekonomisini de sistematik olarak yağmalamaya başladı. Bank of England'ın uyarladığı 1857 sonrasının resmî politikası dünyanın altın rezervlerini düzenleyen ve bu dönemde Londra'da üstlenmiş bir dizi işlemden oluşuyordu; bankanın faiz oranlarını artırarak veya yükselterek, ve bunu içerdeki teknolojik durgunluğun köklü nedenlerini ıslah etmeye tercihle. Yani şöyleydi; her ne zaman altın İngiltere'yi terkeder ve ülkenin kredi kaynaklarını tehlikeye düşürürse, Bank of England kendi faiz oranını yükselterek karşı koyardı. Bu durumda Altın New York veya Paris gibi diğer merkezlerden Londra'ya akmaya başlayacaktı.

Kuşkusuz milli sanayi yatırımları tahrip edilmişti ve sinai tarım 1880'lerin tam sonuna kadar tehlike içindeydi. Büyük Britanya bu çöküşü London City'nin finansal avantajı karşılığında mübadele şartlarını denetleme aracılığıyla kolonilerin, özellikle Hindistan'ın, kanını akıtarak telafi etmeye kalkıştı. Kıtlık, sinai duraklama ve bütün dünya boyunca görülen benzer sonuçlar Bank of England'ın politikasına şeklini veren çevrelerin görüş noktasından 'dışsal problemler' idi, (yani Baring'ler, Rothschild'ler ve Hambro'lar gibi Londra'nın önemli uluslararası bankacı aileleri açısından). Ancak, yüzyılın sonundan 1914'e kadar bu manipulasyonlar durum karşısında artan biçimde yetersiz oluyordu.

1857 değişiminin sonuçlarının kendisini tümüyle keçeleştirmesi için birkaç yıla gerek vardı. 1880'den sonra Britanya sanayisi, geri kalan dünya içersindeki sınaî büyümeyle birlikte kendi teknolojik gelişme oranıyla iyiden iyiye baskılanmıştı. Teknolojik dünyanın yeni liderleri olarak iki ülke çıkıyordu; ABD ve Almanya.

1870'lerde kısmen Friedrich List'in evvelki ekonomik reformlarının etkisi yüzünden Almanya dış ticaretini Londra finansçılarından kurtarmak amacıyla kendi bağımsız bankacılık yapısını inşaya başlamıştı. Almanya 1893'ün manipule edilmiş Berlin Bank paniğine, bir Milli Heyet toplayarak karşılık verdi. Sanayi, tarım, hükümet ve bankacılık alanlarının liderlerinden oluşturulmuş bu heyet milletin bütün ekonomik çıkar gruplarının temsilcisiydi. Bu, diğer sınaî milletlere uygulanan borsa spekülasyon şartları ile diğer biçimlerdeki ticareti sınırlayıcı ve yasaklayıcı katı yasalarla sonuçlandı. Kredi tarım ve sa-

nayi yatırımlarına yöneltilmişti ve Alman donanması ticari gemicilikteki British tekelini kırarak, kendi ticareti üzerinde ülkeye daha büyük kontrol vermek üzere hızla geliştirilmişti. Alman makinelerinin üstün kalitesi, bir sonuç olarak, İngiliz ve Amerikan pazarlarına girmeye başladı.

Britanya İmparatorluğunun dünya hükümranlığı tehdit edilir hale geldi. Ancak British ekâbiri hâlâ elli yatırımsız yılın sınai politikaya ne yapmış olduğunun açıklığıyla yüzleşmekten geri duruyordu. Bunun yerine, kendini, dünyanın ekonomik durumunu yeniden düzenlemek için savaşa hazırladı. Britanya sanayisini modernize etmek yerine, ülkenin liderleri, New York'un uluslararası bankacılık topluluğundaki dostlarına 'çok büyük bir ödünç' istemek üzere yöneldiler.

HOUSE OF MORGAN

Hemen yakınlarda Londra kartını oynadı. 1879'dan beri en önemli yatırım pazarı Birleşik Devletler olmuştu. Ekim 1914'te Britanya Savaş Bakanı mübaya emtiası ile diğer malzemeleri ayarlamak üzere yansız Amerika'ya bir temsilci gönderdi. Ocak 1915'te (Büyük Savaş'ın başlangıcının dört ay sonrası) Britanya Hükümeti özel sektöre ait bir New York bankacılık evine (Morgan and Co) kendi hususi komiserini Amerikadaki bütün askeri alımlar için anlaşma yapacak şahıs olarak atadı. Morgan House sonradan Büyük Britanya'nın yegane finansman ajanı oldu. Londra ise Birleşik Devletler'de Ruslar, İtalyanlar ve Fransızların yaptığı tüm alımlar için güven unsuru oldu. Bu ağır yükün bütününün Britanya maliyesi üzerine bozucu bir etkisi oldu ve House of Morgan ile New York finansal topluluğunun rolü antlaşmanın uygulamasındaki pasif yatırım rolünden hükmedici yetkiye doğru değişmeye başladı.

Bütün silahların, bombaların buğday ve diğer ürünlerin alımı, bu yüzden, Londra'daki yardımcı şirketi Morgan Grenfell and Co (bu şirketin ortağı E.C. Grenfell Bank of England'ın yöneticisi ve Maliye Bakanı Lloyd George'un yakın bir arkadaşı idi) aracılığıyla Morgan özel bankası tarafından koordine ediliyordu. Morgan'ın Paris şubesi Morgan Harjes Cie bu uluslurarası hayati finans çemberine yakındı. Müttefiklerin parasal mukavele tarafı olan Morgan, Almanya'ya karşı savaşta belli başlı Avrupa ülkelerine tedarik sağlayacak savaş mukave-

lelerini hangi Amerikan firmalarının ele geçireceklerine dair karar veren hakem olmuştu. Du Pont Chemicals gibi bazı ortaklıklar bu dönem sırasında devlere dönüşmüştü. Tüfek üreticileri Remington ve Winchester, Morgan'ın gözdeleriydi. Devasa hububat ticareti ortaklıkları Morgan'ın Avrupalı müşterilerini doyurmak için Midwest'te yaratılmıştı. Bu banka, kendini umulmadık bir konumda buldu. Bundan da fazlasını çünkü, Amerika Başkanı Woodrow Wilson bu sıralarda katı bir yansızlığı beyan etmişti. Bu yansızlık tastamam sözdeydi, zira milyonlarca dolar, askeri techizat ve gıda kredilerinin gelecek yıllar boyunca Britanya'ya gitmesi mukadderdi, sadece komisyoncu mukavele tarafı olması sayesinde Morgan gemiye yüklenen bütün emtianın net fiatı üzerinden % 2 komisyon aldı. Sonradan Devlet Bakanı olan E.R.Stattinias bu büyük operasyonda baş mukavele ajanı olması amacıyla Morgan'a ortak yapıldı.

Savaş taraflarının yansız bir ülkede arz üsleri kurmaya hakkı olmadıklarına bağlı olarak bütün bunlar, hiç kuşkusuz, yansızlığa değin uluslararası hukukun pervasızca delinmesiydi. Bir anda, Morgan Bank, kendi ortaklarıyla bağlantılı firmalardan öncelikli alımlar sipariş etmekle suçlanarak sansasyonel bir soruşturmanın konusu oldu. 1917'yi müteakip Britanya Savaş Bakanı, Morgan House'un yardımcı şirketi aracılığıyla, 2 milyar doların üzerine çıkan mübaya siparişleri verdi. Bu miktar, Büyük Britanya, Fransa vs.nin sözleşmeli olduğu New York'un finansmancılar çevresi ve Morgan'dan doğrudan alınan borçları içermiyordu.

1915'te Hazine Bakanı Mc Adoo, endişelenmeye başlamış olan Başkan Wilson'ı bu özel borçların Amerika ihracatında yeralmaya devam etmesinin zorunlu olduğuna ikna etti. 1913 ve 1915 arasında Büyük Britanya'ya Amerika ihracatı % 68'e kadar arttı. 1917'de Birleşik Devletlerin savaşa girme arefesinde Entente Powers 1.25 milyar doları kapmıştı; Morgan, Citibank ve New York'taki Federal Reserve Bank'ı denetleyen diğer büyük New York Tecimevlerinin ellerine sağlık.

Ocak 1917'de, Rusya topyekun yoksullaşmaya teslime hazır, Fransa iflasın ucunda ve pound ölçülü para tam da bir ipe boynuna uzatır iken, British Intelligence'ın da yardımıyla yatırımlarını kurtarmanın başka yolu olmadığını gören Morgan ve New York finans toplu-

luğu, Almanya'ya karşı Avrupa Savaşı'nda Amerikan müdahalesini getirerek atılımlarını yaptılar. Aksi durumda Morgan ve Büyük Britanya 1917'nin başındaki topyekün finansal acıyla yüz yüze kalacaktı. General Ludendorff'un topyekün denizaltı savaşı bildirisi gerekli özrü verdi ve 'Isolation' (tecrit) bitmişti.

PARA OLARAK SAVAŞ

2 Nisan 1917'de Birleşik Devletler Almanya'ya savaş ilan eder etmez New York finans topluluğu, New York Federal Reserve Bank Başkanı Benyamin Strong'un hayati desteğiyle birlikte, insan tarihindeki en hırslı finans operasyonunu başlattı. Eğer 23 Aralık 1913'te Başkan Wilson, Morgan'ın ısrarı üzerine Federal Reserve System'e yasal destek vermeseydi, Birleşik Devletler'in, zaten yaptığı gibi, kendisini bir Avrupa Savaşıyla bağlı tutup tutmayacağını ciddi ciddi sorabilirsiniz veya belki de Britanyanın Ağustos 1914'te kıta imparatorluklarını suçlayan gözüpekliği bulup bulmayacağını.

1917'den itibaren ödünçleri ve Liberty Bond'ları (özgürlük senetleri) örgütlüyor olan Federal Reserve'in Amerikan Hazinesinin askeri külfetlerini finanse etmesi gerekiyordu. Amerikan Hazine Bonoları Morgan'ın New York yatırım hizmetleri aracılığıyla satıldı, ki bu miktar 30 Haziran 1919'da 21.478 milyar dolardan daha fazlasına ulaşmıştı. Morgan da komisyonlarını almaya devam etti.

1920'de Morgan'ın ortağı Thomas W. Lamont, "dünyadaki ulusal borçların altı yıllık bir dönem boyunca % 475'lik bir artışı bularak 210 milyar dolara çıktığı, ve hükümet bonolarının çeşitliliği ile yatırımcıların sayısının büyük ölçüde çoğaldığı"ndan bahisle, savaşın dört yıllık sonucundan bizzat mutmain olduğunu bildirdi. "Bu sonuçlar dünya ölçüsünde bilinir oldu: Bütün yatırım piyasalarında, fakat belki de başka her yerden çok Birleşik Devletler'de." Savaşın ve onun yeni ekonomisinin çerçevesi içinde 1919'da Büyük Britanya'nın ulusal borcu yaklaşık 120 milyar doları buluyordu.

Savaşları haklı ve haksız olarak tanımlayan Hugo Grotius'un terminolojisini kullanarak diyebilirsiniz ki, 1914'ün başlıca savaşçı hükümetlerinin hiçbiri hakkaniyet öne süremez. Herbiri savaştan diğerini sorumlu tuttu ve herbiri bir imparatorluk amaçlı formu izledi. Eğer bu, yaygın kıyımın infazı sırasında ve başlangıcında bir devlet ilişkisi

idiyse, mağlup imparatorlara özellikle Almanya'ya galiplerin dayattığı şartlar savaşın kaba adaletsizliği içindeki şartları da aştı. İngiltere ve kıta Avrupası güçleri beş yıllık yıkımın sonrasında acılar içindeydi fakat Wall Street ve Morgan bu fırsatı alâlaştırmakta bir an bile tereddüt etmedi.

Morgan'ın adamları, özellikle Lamont ve Wall Street'deki bir Morgan elemanı olan Bernard Baruch, savaş 'faturasını sunma' niyetiyle Savaş Tazminatları konusunda Versailles Congress'de çok önemli bir komite masasına oturdular. Yaptıkları şuydu. 1919'un çökmüş Almanya'sına fatura edilecek tam yekünu hesaplamak üzere bir sonu gelmez savaş tazminatları misyonu kurulmuştu.

1922'e Versailles görüşmelerine katılan genç bir Wall Street hukukçusu John Foster Dulles yeni Morgan revüsü Dış İlişkiler'de (Foreign Affairs) Morgan House'un durumunu açıklıyordu: "Yitiksiz savaş olamaz. Yitikler borçlarla ölçülür. Borçlar pek çok biçimde çıkar- içsel, tazminatlar, müttefikler-arası, vb. ve genellikle de bonolar ile hisselerden oluşur. "Dulles, İngiltere, Fransa ve müttefiklerinin % 5'lik bir faiz haddiyle 12.5 milyar dolar borçlanmış olduğunu hesaplıyordu. Diğer taraftan Versailles Savaş Tazminatları Komisyonu Almanya'nın Müttefiklere 33 milyar dolar tutarında borçlandığını belirlemişti. Morgan ve New York'daki uluslararası bankacılar konsorsiyumu bu miktarların son cent'ine kadar ödenilmesi gereğini katı bir tutumla talep etti.

BANKALAR İKTİDARA GEÇİYOR

Almanya'nın borçlandığı tazminatların çifte yükü ve Fransa'nın İtalya'nın, Belçika'nın vb.nin borçları demeye gelen 'galipler'in borçlandığı ittifakarası borçlar, İngiltere ile Birleşik Devletlere borçlanılmıştı ve bizzat İngiltere'nin Birleşik Devletlere olan borcu 1919'dan 1929 Wall Street iflasına kadar bütün finansal ve parasal politikaları baskıladı. Yıllık savaş borçları ödemesi yirmilerdeki Birleşik Devletlerin toplam dış ticaretinden daha fazlasını temsil ediyordu. Bank of England Başkanı Montagu Norman ve New York Federal Reserve Bank Başkanı Benjamin Strong'un desteğiyle Morgan özel uluslararası bankacılık grubu bu geniş sermaye transferlerini denetledi ve bu

şaşırtıcı, fakat onlara göre, böylesine sınırsızca kârlı borç yükünün geri ödemelerini örgütledi.

Bu gerçek ticari etkinlikten ayrılmış devasa servet hareketi ve kredi telaşının sonucu uluslararası ticarette kaçınılmaz bir duraklamayı getirdi. Bu kırgınlık yirmileri baskıladı. 1928'de New York Dış Ticaret Heyeti uluslararası ticari mübadelenin ancak 25 milyon dolara, (1913 dolar sabitiyle) ulaştığını hesapladı. Eğer savaş ve Versailles borç mekanizması ticari büyümeyi önlemeseydi, bu muhtemel tutarın yarısıydı. 1920'de uluslararası ticaret hacmi yaklaşık olarak 1902'inin yarısın temsil ediyordu. Bu yüzden, bu uluslararası ticaret çöküşünün daha önce hiç görülmemiş böylesine ağır bir durgunlukla sonuçlanması, nerdeyse hiç hayret verici değil.

Kasım 1923'te Versailles'e göre borçların toplanması konusu ilk kez için uluslararası bankaların tatminine uygun olarak düzenleniyordu. Ruhr boyunca demir eritme tesisleri ve kömür madenlerinin Fransız askerlerince işgali ve 1923'te bunu takiben Alman markının olağanüstü devalüasyonu ardından bağımsız bankacılar durumu birkez daha yeniden düzenlemeye karar verdiler. Bu ilişkiler üzerindeki hükümetlerin daha ileri denetimi i reddettiler ve merkezi ve özel bankalara [diğer deyişle üçler grubuna (triumvirate): Morgan, New York Federal Reserve Bank'tan Benjamin Strong ve onun yakın arkadaşı Bank of England'dan Montagu Norman] ait tüm borç politikası konusunu ele aldılar. New York Federal Reserve Bank ve Bank of England'ın tıpkı eski Bank of France gibi özel bankalar olduğu ve yirmileri -bir depressonla başlayan bu on yıl iki Resesyonla devam etti ve 1929'da bir iflasla sona erdi- tanımlayan hayati kararları yapanların onların sahip/patronları olduğu sık sık unutulur.

Bu durum - ki kaçınılabilirdi- doğrudan şu küçük grup tarafından belirlendi; Montagu Norman, Strong ve Morgan ve Rockefeller'e bağlantılı Londra ve New York'taki özel faiz bankacıları çevresi. Bu iki devasa gücün -Federal Reserve ve Bank of England- kudretli desteğiyle yirmilerde Morgan sendikası kendini bütün milletlerin efendisi yapmaya başladı: Onların bir zamanlar salt demiryolu şirketlerini denetlemeleri gibi onları denetleyerek. İktidar politik küre kurumlarından ekonomik küre ve bankacılık ile aracılık kurumlarına geçmişti. Modern çağ başlamıştı.

DAWES PLANI - bir diğer evrimsel aşama

1924'teki Dawes Planı ile birlikte Morgan, Versailles tazminatlarını tümüyle hükümet ellerinden almayı başardı. Yaklaşık % 40'dan fazla kârlılıktaki faiz oranlarında, özel banka mevduatlarındaki yüz milyonlarca dolar 1924 ile 1928 arasında Amerikan piyasalarından Almanya'ya aktı. Montagu Norman'ın yakın bir arkadaşı olan Reichbank başkanı Hjalmar Schacht sürecin planlandığı gibi işlemesi konusunda güvence verdi. Bu durumla bile, Amerikan ihracatı 1922 ve 1928 arasında fiilen değişmeden kalarak, yirmiler boyunca durakladı. 1920'de Strong gelmekte olan hayvani kredi politikası için ülkeyi hazırlamaya başladı. Federal Reserve kasıtlı olarak 1920-21'de kredileri yeniden sıktı ve bir depresyondan kurtulmak için para arzını daralttı. Bu iki yılda Amerikan ihracatı, özellikle savaşla ayrılmış Avrupa'ya, 8 milyar dolardan (1929'a kadar aynı kalan düzeyiyle) 4 milyar dolara inerek % 50'ye kadar düştü. Fiyatlardaki ve ihracattaki çöküntü Amerikan çiftçilerini vurdu. Federal Reserve Bank of New York, bu krizi, binlerce bölgesel özel bankayı gelecek safhada tazminat fonlarının yeni yatırımlara uygulanması hazırlığında kendini kuvvetlendirmesini mümkün kılan sistemine katılmaya zorlamakta kullandı. Yirmilerin ortasından itibarendir ki, kendi sonlarına varacak gaddar toplumsal programları veya 'çözümleri' uygulamaktaki uluslararası bankacıların istidadı, dünya bankacılığının çıkarının ulusal çıkarın bir temeli veya bir uzantısı olarak değerlendirilemeyeceğini göstermeye başladı. Bir başka iktidar iş başındaydı.

POST SCRIPTUM

Ve böylece kalıtsal çıkar çatışmaları ve bilinen geleneksel bir sosyal kurumlar öbeğinden, hiç de bilinmeyen ve gölgedeki bir mali kurumlar öbeğine doğru iktidarın algılanmamış el değiştirmesi, yeni dönemin doğumunu görüyordu. Şu büyük ve iktidarlı güç Almanya, bitik 'galiplere' benzemeden, olayları hâlâ ulusal ve sonradan da ırksal yazgılarla ilintili yorumlayarak bunu ayırtedemezdi. Avrupa savaşının gerçekte galibi,ancak bir diğer kuvvet 'Amerika'nın tuhaf müdahalesinin yegâne mağlup kurbanı Almanya, yayılmacı ve emperyal bir hükümran devletin başarılı işlev görmesini mümkün kılacak son bir girişimi başlatmıştı. Eğer Nazi Almanyası birşey idiyse, bu şövalyece ve

mahkum bir projeydi. Şövalyece çünkü onun yakın başarısının altında bir hükümran ulusun yine de kaderinin efendisi olabileceğine dair romantik zan yatar, ve mahkum çünkü, bırakın karşıt politik güçlerce - kapitalist ve komunist- etrafına hücüm edilmesini, iki yüzlü bir egemen canavarla yüzleştirildiğini anlamamıştı. Eğer Hitler sadece İngiltere'nin 1939'da, hem Almanya hem de Rusya Polonya'yı işgal ettiğinde, herşeye karşın niçin Rusya'ya da savaş açmadığını düşünmeyi bırakmasaydı bile, Yalta'da dünyanın geri kalan kısmı için açık olan şeyi kavrayacaktı.

Nolte'un diktatörlüğe karşı demokrasiyi koyan diyalektiğe itirazı, gelecek düşüncesi için devasa önemdedir. Romantik Nasyonal Sosyalizm 'bilimdışı' idi ve katı Yıllık Planlar, İşçi Kampları, politik düşmanların altedilmesi yolunda komşusu Enternasyonal Sosyalizmden epey ödünç almışsa da hayatta kalmasına göz yumulamazdı. Onun yaşama fırsatları liderinin Yahudilere yırtıcı saldırılarıyla daha da kötürümleştirildi. Yine de hayrete düşürücü, hayal kırıcı ve görevini yerine getirmemiş dehasıyla Hitler Avrupa'da neler olduğuna dair hayati birşeyleri idrak etmişti ve ardından göçmen yahudileri emek piyasasına bir tehdit olarak gören proleter bir yanılgı içinde bunun anlamını yanlış okumuştu. Büyük Yahudi Tecimevlerinin dünya finansı ile ilişkisini tam anladı fakat anlayışını muktedir ve esinleyici bir retoriğin ötesine uygulamakta tökezledi. Onun polis makinesi problemi 'çözmek' için kendi başına eyleme geçtiğinde yahudilerin nihai zaferi bir vuruşla sağlama alınıyordu.

Savaş sonrası ortodoksisi acımasızca etkilidir ve bu anda bankacı yahudiler ile önceden yerleşmiş hıristiyan burjuva arasındaki uluslararası dostluk ilişkisi konusunda hiçbir ciddi söylem gerçekleşemez. Burjuva kültürü analizcilerinin en büyüğüne (Werner Sombart) dek geri gitmek ve söylemi bu temelden almak en akıllıcası olacaktır. Bugün bir Alman öğrenciye kendi ülkesinin geçmişi hakkında konuşmaya çalışmak cesaret kırıcıdır, boyun eğilen cezalandırıcı ve utanç verici beyin yıkama böylesine aşırı güçlü ve başarılı olmuştur. Bu yüzyıl, dünya Yahudi halkının (kendi terimleri-Jewry) ve açık söylersek, onların iğrenç bazı uzun dönem politik hedeflerinin rolü hakkında bir dürüst ve eleştirel sınama olmadan anlaşılamaz. İnsafsızcasına bilimdışı 'anti-semitik' terimi, iftira ve cezalandırıcı sessizlik korkusu ol-

madan, ciddi analizlere izin vermek için sınanmalıdır. İsrail büyük bir işkence teknolojisi ihracatçısıdır ve kullanımı üzerine seminerler tertipler. Askeri İşgal Bölgelerinde oniki yaş altı çocukların gözlerini hedefliyor; onları körleştirerek ailelerini teslimiyete yıldırmak için. Bu politikanın bir sonucu olarak bu tarihe değin 150 tek-gözlü Arab semitik çocuk var. Uluslararası Kızıl Hac'ın geçişinin reddedildiği Necef Çölünde Toplama Kamplarının varlığı biliniyor. İsrail Kurmay Başkanı General Shomron; "Bunu başarmak (İntifada'yı silmek) için yalnızca üç yol var: transfer, açlık veya fiziksel imha- yani, genocide" derken mülakattadır (Herald Tribune, 17 Haziran 1989). Mülakatçı ekliyor, "Transfer, Arab ülkelerine göre işgal alanlarındaki 1.7 milyon Filistinlinin zorla ihracı için, bir İsrail terimidir. Artık İsrailliler dünyadan kazandıkları geniş sempati şansını harcamaktalar, artık diğerleri ile birarada açık rasyonel sınanma ile yüzleşmeliler; bir özel üstünlük iddiasını arzulamazlarsa eğer- ideologlarından bazıları bunu yapma tehlikesi içindeler.

Yahudilere olan ilgimiz politik, çünkü bankacılık ve aracılık sistemini denetleyen oligarşik elitin yeni iktidar yapısındaki rolü kaçınılmazdır. Dahası, siyonizm denilen ideoloji rasyonel erkek ve kadınlar için derinliğine ürkütücüdür. Hiç çaresi olmayan ırkçı bir konu. Bu yapısalcı bir konudur. Cari faizli-borca dair dünya bunalımının altında, manipülatif büyüyle dünya servetini denetlemeyi bir avuç adama bırakarak, irrasyonel ve fantastik sayılabilir- servet yapılarını rasyonalize edecek gibi davranan metodolojiyi radikalce soruya döken düşünme süreçlerinde bir kıtasal-değişim farkedilebilir. Diğer deyişle, bankacılık artık post-Kantgil süreçlerin bir yapısal ürünü olarak görülebilir ve Heideggergil topoloji bu yapısalcı düşünceye ve böylelikle de bankacılık sistemine aslen hasım olan bir yeni düşünme olarak tanımlanmıştı.

Bir eleştirel sınanmayı savuşturmak için geleneksel yahudilikten yeni bir din yaratan muktedir çıkarların müfteri saldırıları veya gözdağı korkusu olmadan cevaz verilmesi zorunlu bir akıl ve derin düşünme çığırı buradadır -ölüm kültü, kutsal siteleriyle birlikte; epeydir boş olan toplama kamplarının metruk ve kıraç manzaraları; milyonlarca dolara malolan Holocaust Museum'ları; ve sonsuz sayıdaki kurgusal film akıntısı. Son yaşlı savaş suçlusu bunaklık illetiyle çarpılmış

tanıklarla yüzleşmek üzere mahkemeye sürüklenirken, ellilerin dialektiğinin bitişi berraklaşıyor. Habermas ve Frankfurt Okulu'nun, değindiğimiz, Filistin halkına işkence ve aşağılama üzerine sükutu; ve ormanların ve insanların bozulmasındaki etken öğe olarak faizli-borcu göstermekteki ve bütün toplumsal kırgınlığın kökü olarak II. Dünya Savaşı'nın acılarından Avrupa'yı çıkaran finansal sistemi tanımlamadaki onların kütlesel kompleks sosyolojisinin, bir sistem olarak hayvanî çirkinliği içinde başarısızlığı; politik olarak iktidarsız bir demokrasinin bir milleti borcunu ödemeye zorlayan kusursuz bir araç olduğu ve bir ulus-devletin 'ulusal borç' için bankalara karşı kollektif suç ve sorumluluğu temin eden faydalı borçlular biriminden başka birşey olmadığını sessizce teyitleriyle yanyana durur. Bugünkü gibi inşa edilmiş anayasa devletini kaldırın borçlu modülü de kaldırırsınız. Seçilmemiş finansal iktidar yapılarına kollektif borcu kaldırın, insanlığı borçlandırılmış kölelik ve küresel ekolojik salgından kurtarırsınız. Bu hayati konular üzerindeki sükutuyla, Frankfurt Ortodoksisi ahlaken lanetlenmiş ve tarihsel olarak anakronistik durumdadır. Onların eleştirel dialektiği ayaklarında kırılmış yatar, sonunda kendiliğinden onların üzerine dönmüş olarak.

Virjin adalarında uzak bir yerlerde, bir tesiste, bankacılar tek Avrupa parasının yaratılmasından sonraki gelecek hareketlerini tartıştıkları oturumlar arasında güneşlenirler. Bir an için Tek Dünya Bankası ve parasına giden yürüyüşün bataklığa saplanabileceği endişesiyle onlardan biri yukarı bakar ve sorar, "Ya birileri Platon'un Cumhuriyet'ini okursa?" Bir diğeri gülümser, "Yunancayı müfredattan çıkarttık. Ona asla bir anlam veremeyecekler." Bir diğeri ileri sürer, "Biz onu bir komedi yapabiliriz! Edebi kültür bitti. Bırakınız kek yesinler - ya da doğrusu- bırakınız video seyretsinler! Hayır, kitaplar artık bir tehdit değil... Şu müslümanlar, Arjantindeki ve Taşkentteki ve diğerleri, endişelendiriyor beni, Bankalar olmadan bizim paramızı kullanmadan alışveriş ediyorlar. Tehlikeli."